

GEMEINDE/VISCHNAUNCA
DISENTIS/MUSTÉR

Votaziun communal dil 17 da zercladur 2012

Stradun cantunal - Via Sursilvana

Project e credit per ina sanaziun totala

La via principala atras il Vitg ei en in schliet stan e basegna urgentamein ina sanaziun totala, ton pli ch'ei settracta d'in stradun fetg frequentau. Perquei recamonda il cussegl da vischnaunca unanimamein - en concordanza cun la suprastanza communal - d'approbar il project.

Preziadas convischinas, preziai convischins

Il stradun cantunal "Via Sursilvana" ei gia dapi onns en in fetg schliet stan. Oravontut la cuvrada ei donnegiada (numerusas sfendaglias). Las sondaziuns digl Uffeci da construcziun bassa dil Cantun documenteschan che la schliata qualitat dil stradun deriva dil material da fundaziun. Quel corrispunda buca pli allas pretensiuns d'ina via principala cantunala, specialmein era muort las tonnaschas dils camiuns. Consequentamein sto la Via Sursilvana vegnir sanada da rudien.

El program d'investiziun per ils onns 2008-2012 ed el preventiv 2012 ei ina sanaziun dalla Via Sursilvana naven dalla sbuccada Via Chischliun (Disentiserhof) entochen alla Casa Cumin preveda. Il project sco tal vegn realisau dil Cantun sut l'egida digl uffeci da construcziun bassa.

La Via Sursilvana ei fetg frequentada. La dumbraziun permanenta a Davos-Mustér indichescha pigl onn 2010 ina frequenza annuala dad 1'311'290 vehichels. La media per di munta a 3'593 vehichels, la frequenza maximala a 6'247.

En cumparegliaziun stat il tunnel dalla Cresta denter Mustér e Sedrun cun ina frequenza annuala da 788'385 vehichels ni il pass dil Gelgia cun 1'187'752 vehichels. Quellas frequenzas attestan ch'ei setracta d'in stradun principal fetg frequentau. Perquei ei ina sanaziun urgentamein necessaria.

Cunquei ch'ei setracta d'ina via cantunala, decidan primarmein las instanzas cantunalas, schebein quei stradun vegn sanaus. A vesta dall'urgenza d'ina sanaziun, ein ellas prontas da realisar els proxims treis onns quei project. Quei sa denton mo succeder, sche la vischnaunca separticipescha als cuosts tenor las prescripziuns dalla lescha cantunala.

1. Project

La sanaziun totala cumpeggia l'entira construcziun dalla via sco era dils passapeis. Las adattaziuns allas plazzas privatas succeda tenor basegns. Mintga proprietari da terren sa medemamein sanar l'ulteriura surfatscha.

En quei connex eis ei necessari da remplazzar e cumpletar tut ils conducts che sesanflan el tgierp dalla via. La deflussiun dall'aua dalla via ei en in miserabel stan. La canalisaziun dall'aua tschuffa sco era igl allontanament dall'aua da plievgia duein vegnir adattai allas pretensiuns dil plan general pigl allontanament dallas auas. La Corporaziun d'aua Spina da vin adattescha il medem mument siu conduct. Quei vala era per la reit da telecomunicaziun e pil provediment electric. Cun quella caschun vegn ins ad extender la lingia da provediment pil scaldament lontan Recal. Tuts pertuccai separticipeschan commensuradamein als cuosts generals.

Dapi onns caschuna *il dutg dalla Val Mala* sil tschancun dalla traversada dalla Via Sursilvana problems hydraulics. Cun la sanaziun dalla via sa era quella traversada vegnir remplazzada, ina correctura ch'ei vegnida spustada dapi ils onns 2003/2004.

El contuorn dalla Via Sogn Placi vegn la sbuccada dalla via medemamein sanada ed adattada al nivel dalla via cantunala. El decuors dils davos dus onns eis ei plinavon semussau ch'il cabel da provediment *dall'illuminaziun publica* ei defects e caschuna repetidamein disturbis. Quellas sligiazions provisorias ston vegnir adattadas. Perquei ei la sanaziun dalla illuminaziun publica medemamein ina cumpart dil project.

Cun quella caschun fuss ei indicau d'era sanar ed adattar il *parcadi Centrum* a Davos-Mustér alla nova situaziun.

2. Survesta dils cuosts

Il cuosts totals dil project muntan a frs. 3'224'000.--. Quels vegnan reparti denter igl uffeci cantunal da contrucziun bassa e la vischnaunca. Il Cantun surpren rodund frs. 1'800'000.--. Il cuosts per l'illuminaziun publica sto la vischnaunca purtar cumpleinamein. Entras la cumbinaziun cun la sanaziun dil stradun principal seresulta denton ina reducziun dils cuosts.

2.1 Via cantunala

Il cuosts per la cumpart dalla vischnaunca alla sanaziun dalla via serepartan suandontamein:

Lavurs d'impressari	frs. 214'000.--
Adattaziun vias communalas	frs. 23'000.--
Lavurs da cuvrida	frs. 522'000.--
Lavurs da serrer	frs. 15'000.--
Projectaziun e direcziun dallas lavurs	frs. 73'000.--
Taglia sin plivaleta 8%	frs. 67'000.--

Total frs. 914'000.--

2.2 Canalisaziun

Cun la sanaziun dalla Via Sursilvana duei medemamein la canalisaziun vegnir sanada respectivamein cumpletada ed adattada. La sanaziun dalla canalisaziun d'aua tschuffa cumpeggia la part a Sontget sco era differentas traversadas el contuorn dalla Via Sontget, dil parcadi Davos-Mustér e dalla Via Sogn Sigisbert. Cunzun el contuorn dalla sbuccada dalla Via Sogn Placi dat ei cuntinuadamein disturbis che derivan d'in schliet stan dalla canalisziun e dils tumbins. El medem mument duei finalmein il tschancun dalla canalisaziun dalla Val Mala atras la via cantunala vegnir remplazzaus. Quella sanaziun ei vegnida spustada dapi plirs onns cugl intent da cumbinar quellas lavurs cun la sanaziun dil stradun principal.

La nova deflussiun dalla Via Sursilvana vegn dimensiunada aschia, ch'ella sa era tschaffar las auas che derivan dallas piazzas e vias communalas resp. dalla separaziun dall'aua da plievgia e drenascha da baghetgs e piazzas cunfinontas. Las colligiazions alla canalisaziun d'aua schubra eifer la via vegnan medemamein exequidas. Ils cuosts per las colligiazions ston vegnir purtai dil proprietari dalla parcella. La vischnaunca separticipescha a norma dil quantum d'aua.

La canalisaziun d'aua tschuffa ei ina cumpart dalla reit publica da canalisaziun. La vischnaunca ha tenor lescha cantunala da vias da procurar che canalisaziun e tumbins da deflussiun vegnan schubergiai e derschentai periodicamein.

Ils cuosts per la canalisaziun sepresentan suandontamein:

Lavurs d'impressari	frs.	270'000.--
Projectaziun e direcziun dallas lavurs	frs.	25'000.--
Taglia sin plivaleta 8 %	frs.	<u>25'000.--</u>
Total	frs.	320'000.--

2.3 Illuminaziun publica

L'illuminaziun publica fa daditg fastedis e duei vegnir integrada el project dalla sanaziun. Quei duei succeder cun la nova tecnologia da LED sco gia installau a Faltscharidas.

Ils cuosts per l'illuminaziun publica sepresentan sco suonda:

Lavurs vid la reit	frs.	73'000.--
Cazzolas	frs.	90'000.--
Projectaziun e direcziun dallas lavurs	frs.	13'000.--
Taglia sin plivaleta 8 %	frs.	<u>14'000.--</u>
Total	frs.	190'000.--

2.4 Cuosts totals

Cumpart sanaziun stradun e passapei	frs.	914'000.--
Canalisaziun	frs.	320'000.--
Illuminaziun publica	frs.	<u>190'000.--</u>

Cuosts totals per la vischnaunca **frs. 1'424'000.--**

Parcadi Centrum (Parcadi Claustra)

El medem mument cun la sanaziun dil stradun cantunal fuss ei indicau da sanar il parcadi Centrum cun dar ina nova cumparsa e d'utilisar quei spazzi public per la publicitad e per ils visitaders dalla vischnaunca e dalla Claustra. Quei project fuorma in'atgna fatschenta che vegn suttamessa pli tard allas instanzas communalas, ton pli che la realisaziun sa succeder pér la stad 2013.

3. Finanziaziun e realisaziun

La finanziaziun succeda a norma dallas prescripziuns dalla lescha cantunala da vias. Tenor quella sto la vischnaunca surprender cumpleinamein ils cuosts per la sanaziun dil passapei. Plinavon ha ella da separticipar tenor classa da finanzas 3 cun 50% als cuosts dalla cuvrida. Cunquei ch'il Cantun ha gia pagau contribuziuns al passapei, separticipescha el buca alla sanaziun da quel.

La vischnaunca separticipescha cun 10% als cuosts da fundaziun dalla via e dil passapei. Plinavon cun 50% alla sanaziun dil cordon dil passapei e cun 50% als cuosts dalla cuvrida. Ils proprietaris dils conducts da provediment han da surprender ils cuosts pil sfoss a norma dils cuosts effectivs ed ils cuosts da material e dall'installaziun. Ils cuosts dalla canalisaziun per la deflussiun dall'aua dalla via vegnan reparti denter la vischnaunca ed il Cantun a norma dil quantum d'aua (60% vischnaunca/ 40% Cantun). Ils cuosts per la canalisaziun publica vegnan finanziari cun mieds dalla finanziaziun speciala per ils implonts da dismessa e purificaziun.

Las lavurs ein instradadas entras igl uffeci cantunal da construcziun bassa e vegnan planisadas e survegladas da lez. Il project vegn exequius enteifer *treis onns*. La construcziun spira cun la cuvrida e la sanaziun resp. completaziun dallas lingias da provediment succeda 2012 sil tschancun Casa Cumin – Via Sogn Sigisbert e 2013 naven da leu entochen alla sbuccada Via Chischliun. 2014 vegn la cuvrida fina fatga.

Cunquei ch'igl ei necessari d'adattar la sbuccada dalla Via Sogn Placi, preveda il plan da finanzas dalla vischnaunca medemamein la sanaziun da quella via. Ella vegn realisada sco project separau e cun ina procedura da perimeter.

Resumau constatein nus ch'ei setracta d'ina ovra communabla dil cantun Grischun e dalla vischnaunca da Mustér che vegn realisada els proxims treis onns. Fertun ch'il Cantun surpren rodund 1.8 milliuns francs, sto la vischnaunca separticipar cun biebein 1.4 milliuns francs al project. Ina realisaziun ei mo pussevla, sche omisdus partenaris separticipeschan.

Proposta

Considerond ils fatgs suramenziunai

p r o p o n a

il cussegl da vischnaunca unanimamein – en concordanza cun la suprastonza communal - da conceder in credit da frs. 1'424'000.-- per la cumpart dalla vischnaunca alla sanaziun totala dalla Via Sursilvana naven dalla Casa Cumin entochen alla Via Chischliun, inclusiv canalisaziun ed illuminaziun publica.

En num dil cussegl da vischnaunca

La presidenta:

Rita Huonder-Tenner

Igl actuar:

Ervin Maissen

Disentis/Mustér, ils 8 da matg 2012

Documentaziun

Il plans dalla via ein exponi per investa en stanza da publicaziuns ufficialas en casa communal (1. alzada).